24

గతుకుల దారి

చీకటి పడింది. స్టేషన్‌కు బయటవున్న విద్యుద్దీపాలలో కొన్ని వెలగడంలేదు ఆ సగంసగం వెలుతురులో మనుషులూ మనుషుల నీడలు కలిసి చిత్ర విచిత్రంగా కదులుతున్నాయి. ప్లాట్‌ఫారం మీదికి రైలు వచ్చింది. బండివాళ్ళ కేకలు, ప్రయాణీకుల హడావిడీ, కూలీల అరుపులు, ముష్టివాళ్ళ మూలుగులు అన్నీ కలిసి ఒకే శబ్దంగా వినిపిస్తున్నాయి బళ్ళ వాళ్ళంతా ప్రయాణీకులకు స్వాగతమిచ్చి తమ బళ్ళలోకి ఆహ్వానిసున్నారు. అదృష్టవంతులకు మంచి బేరాలు దొరుకుతున్నాయి. లేనివాళ్ళకి లేదు.

బండిలో కునుకు తీస్తున్న వెంకయ్య లేచి, అవులించి, వొళ్ళు విరుచుకుని నిద్రమత్తు వదుల్చుకోడానికి ప్రయత్నించాడు. కాని యింకా బద్ధకంగానే వుంది కొంచెం దూరంగా తన ఎద్దు పడుకుని నింపాదిగా గడ్డి మేస్తూంది. వెంకయ్య లేచి నిలబడి బండిపూసి, కనబడిన వాళ్ళను "బండి కావాలా బాబూ" అని అడుగుదామనుకుంటూ మానేస్తున్నాడు బద్ధకం మూలాన. రైలు దిగిన ప్రయాణీకులు కొందరు జట్కాల మీద, కొందరు రిక్షాలమీద, కొందరు నడిచీ పోతున్నారు. ఎక్కువ సామాన్లుంటేనే తప్ప ఒంటెద్దు బండి ఎవడెక్కుతాడు? అంచేతే ఊళ్ళో యీ బళ్ళు తగ్గిపోయాయి. ఆ రోజు స్టేషన్ దగ్గర వెంకయ్య బండి వొక్కటే ఎద్దుబండి. అయినా బేరం రావడంలేదు.

"మొయితల్లి, పోయిందేట్రా, ఎల్లయ్యా" అన్నాడు వెంకయ్య రెండడుగులు ముందుకువేసి.

"ఆఁ... ఎంత సేపన కూకుంటాది."

"ఎంతకు కట్టినావ్ బేరం?"

"రూపాయి దాసన్నపేట. నువేటిలా నిలబడ్డావ్?"

"బేరం నేదెస్?"

"అదుగో ఎనకాల సావుకారొస్తున్నాడు, సూడు, సూడు, గొప్ప పిసనారిలే" అని రిక్షా తొక్కుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు ఎల్లయ్య.

వెంకయ్య ఆ సాహుకారు ఎవడా అని చూస్తున్నాడు. సాహుకారి సావుగంటయి బళ్ళవాళ్ళతో బేరమాడి ఆఖరికి ఏమీతోచక నిలబడ్డాడు. అప్పటికే బళ్ళవాళ్ళంతా వెళ్ళిపోయారు. సాహుకారి దగ్గర ఒక చిన్న మూట తప్ప మరేం సామానులేదు. సాహుకారి మూట పట్టుకొని మెల్లగా అడుగులు వేసుకుంటూ తనవేపు రావడం చూసి 'ఇది నడిచివెళ్లే బాపతు కాదులే' అనుకున్నాడు వెంకయ్య

"ఏయ్, బండి కడతావా?"

"మరెందుకున్నాను బాబూ! చెప్పండి ఎక్కడికో" అన్నాడు వెంకయ్య బద్ధకంగా ఆవులిస్తూ.

"కంటోన్మెంటు పోస్టాఫీసు దగ్గరికి."

"సాల దూరం బాబూ, రూపాయవుతాది."

"రూపాయే. ఎవడైనా నవ్వుతాడ్రా నాయనా. ఒరే, నలభై మైళ్ళ దూరం రైలుమీద రూపాయి టికెట్టుకొనుక్కుని

వస్తే మైలుదూరంకూడా లేదుకదా, రూపాయేమిటి, న్యాయమేనా చెప్పు."

"కంటోన్మెంటు పోస్టాఫీసుకాడికి రైలుబండినేదు. ఉంటే ఆడు అణాకే తీసుకెళ్లును."

"ఈ అధిక ప్రసంగమంతా ఎందుకు? ఇంతకీ బండి కడతావా కట్టవా ?"

"ఎందుకు కట్టను బాబూ. కాని, రూపాయవుతాది."

"తగ్గవా ? అర్ధరూపాయిస్తాను."

"ముప్పావలాకి తక్కువ రాను బాబూ." షాహుకారి స్థితి గ్రహించేడు వెంకయ్య. 'వీడు నడిచి పోగలిగేవాడులా లేడు. బళ్ళవాళ్ళంతా వెళ్ళిపోయారు. ఎవడికోసం యిస్తాడు, ఏం, లేనివాడా?' అనుకున్నాడు మనసులో వెంకయ్య.

"సరే, కానీ" అంటూ షాహుకారి మూట బండిలో పడేసి తనూకూడా ఎక్కి కూర్చున్నాడు.

బండి మెల్లగా చీమలా నడకప్రారంభించింది. వెంకయ్య బండి కొమ్ముపట్టుకుని నడుస్తూ బండి తోలుతున్నాడు.

"ఒరే అబ్బీ, మహాకుదుపురా నీబండి, ఇంటికెళ్ళేసరికి బళ్ళంతా నొప్పులు పడుతుంది" అన్నాడు షాహుకారి. నడుస్తూ బండితోలుతున్న వెంకయ్య వెనక్కితిరిగి చూశాడు. చీకట్లో షాహుకారి మొహం కనబడలేదు.

"ఏటి బాబూ, ఏటన్నారు. కుదుపా ? అసలు రోడ్డు మంచిదికాదు బాబూ, ఒట్టి గతికలదారి, ఏటి సెయ్యమంటారు సెప్పండి...నెగయ్యా, నెగునెగు...తప్పుకో బాబూ...టుర్... టుర్...ఒహోహో, ఏటీ గొడ్డు...నీ తల్లిసిగ గొయ్యా...

పోగాల మంటే నీకు...నడవలేవా తిన్నగా... డొక్క సీరేస్తాను తెలిసిందా...ఉఁ నడు..."

"కొట్టకురా కొట్టకు. నోరులేని జంతువు నెందుకలా బాదేస్తావ్?"

సూపండి బాబూ...దొంగగొడ్డు...దీని తల్లిసిగగొయ్యా తిన్నగా నడవక దిక్కులుసూస్తాది. ఎక్కడేనా గడ్డిపరక కన బడితే నడక మానేసి మూతిపెడతాది... ఛత్తెరీ..."

"దానికి తిండి సరిగా పెట్టవుకాబోలు"

"ఎందుకు నేదుబాబూ. ఏదో గడ్డి గాదరా తినకపోతే ఎలా బతుకుతుంది?"

"మంచి తిండి పెట్టాలికదా ?"

ఖరీదైన దానా ఎట్టమంటారేటి, మంచోరే, మాకే నేదు మంచితిండి...అయినా ఉన్నకాడికో ఉలవగింజ వొడేస్తా మనుకోండి."

"అందుకే అది చచ్చేటట్టువుంది."

"దాని తీరేఅంత బాబు, ఇంతకుముందు నాకాడ రెం డెద్దు లుండేయి. ఎలాం టెద్దులంటారు? మహా గనమైన ఎద్దులు బాబు? ఆటికిమాత్రం ఏటి పరవాన్నాం ఎట్టేమేటి. ఎలాగుండే వంటారు? సింహాల్లాగుండేయి బాబు. తరువాత సచ్చిపోనా యనుకోండి. ఏ దుంపిపోతాది చెప్పండి, మానంమాత్రం వుండిపోతా మేటి? ఇదేనా మంచి ఎద్దే బాబూ అలాగుంది గానీ మహా గట్టిది నింపాదిగా ఎల్లినా ఎంతదూరమైనా ఎల్లి గలదు. ముసిలయిపోయినా నాలాగే దానిదికూడా గట్టిశరీరం బాబూ. సూడండి, నాకింత వొయసు వొచ్చిందికదా అయినా

ం

రాయినా గున్నాను. సీకట్లో కొంచెం చూపు ఆనదు అంతే. నాకంటె సిన్నోళ్లు నాకళ్ళముందే ముసిలయి ఎల్లిపోనారు బాబూ! ఈ గటానికింకా కాలం మూడనేదుగాని"

"దృష్టి సరిగా లేదంటున్నావు. బహు చీకటిగా వుంది. బండి దేనికేనా గుద్దించేగలవు జాగ్రత్తసుమా."

"లేదు బాబు...రోజూ తోలుతున్న వాడినేకదా. అసలు ఎప్పుడికి దారి అలవాటే బాబూ బళ్ళోస్తే అదే తప్పుకుంటాది.. తప్పుకో నాయనా తప్పుకో ..టుర్ ..టుర్ ...తప్పుకో వయ్యా నాయుడూ ..ఇయాలా నిన్నా బాబూ, సిన్నప్పటినుంచి తోలుతున్నాగదా, గుద్దించేస్తానా? చూపు సమంగా నేదంటారూ. నిజమే, ముసలికాలం గదా మరి ..అందుకే ఎప్పుడూ సీకటి పడ్డాక బండికొమ్ముపట్టుకు నడుస్తూనే తోలుతాను. కష్టమే అనుకోండి. .నేకపోతే పొట్ట ఎలా గడుస్తాది బాబూ. పోనీ ఆదుకునేవో డెవడూ నేడాయె. ఒకేఒక గుంటడు. ఆడేదో యింత గంజిపోస్తాడని ఆశపడ్డాను బాబూ. కాని సెడిపోనాడు.. మా ఆడదాయికాడ మూడు కులాల బంగారముండే ఆడే తగలేసినాడు. పోతేపోనీ, ఆడేనా దక్కినాడు గాడు బాబూ ఇల్లొగ్గిసి పారిపోయినాడు. సుబ్బతా లేదు ..పోను బాబూ.. నిజవే...ఎందుకు సెప్పండీ బతికి. సుకం నేక పోయినాక. .నా కల్లముందు పుట్టిపెరిగినోల్లు ఎల్లిపోతున్నారు బాబు, ఈ గటానికింకా కాలం మూడనేదు. బంగారం నాంటి కూతురు చచ్చిపోయింది గదా. .నా ఆడది నాసండే పడిసచ్చింది. ఎన్నిసికాకాలు పడింది బాబూ... నాను తప్పతాగి సితకదన్నినా నాసంటే పడిచచ్చేది...మీకు తెలేదు బాబూ, బూదేవినాటి ఆడది...

నాకు మరిదక్క నేదు. బొట్టికోసం, బొట్టిదు కోసం బెంగెట్టుకు సచ్చిపోయింది...దానికెన్ని బాధలు పెట్టినాను..దాని ఉసురు నాకుతగిలింది బాబూ సేసినపాపం ఎక్కడికిపోతాది సెప్పండి? అందుకే నాకేటి మిగిలింది బాబూ? ఏమిటి మిగిలింది?

"సిన్నప్పుడెంత జలసాగా బతికినాను బాబూ...సెవితే నమ్మరుగాని వోరానికి నాలుగైదుసార్లు సుక్క పడవలసిందే. ఇంటికాడ మాంసంగాని కూర నేకపోతే మెతుకు పొక్కేది కాదు. రోజుకు రెండుమూడు రూపాయలు దొరికినవి బాబూ సె ప్పెనమ్మరుగాని. ఆ రోజుల్లో ఏటిఅంతా కారుసవక గదా... మహాజలసాగా ఎల్లేది ఎవ్వారం. ఎక్కడలేని సుట్టాలూ వొచ్చి తినేవారు బాబూ. మరిప్పుడో...

"...సేతిలో బెల్లం ఉన్నంతవరకే
కాకి బల్లమంటా
సేతిలో బెల్లం జారిపోయిన
ఎవరురారు వెంట"

అంతేబాబూ నోకం, అంతే...కట్టుకున్న ఆడది నేక. కావలసినోల్లు నేక, సుట్టాలుపక్కాలు నేక ఒంటొద్దుబండినాగ ఎందుకు బాబూ యీ జలను ?...బాబూ నిద్దరోతున్నారేటి? వొచ్చి సినామ అదుగో ఆ మలుపు తిరిగితే అదే..ఇదొక గతకల దారి బాబూ...రోడ్డు సన్నం, రద్దీ ఎక్కువ. గూడుసెడ్డు సామాన్లబల్లు షేకటరీబళ్ళు, పల్లెటూరోళ్ళ సంతబళ్లూ అన్నీ యిక్కడే తగుల్తాయి బాబూ...టుర్, టుర్...నెగ్గు నెగ్గు. తప్పుకోవయ్యా తప్పుకో...ఏయ్ బండోడా, ఎడవడికి తోల రా

ఎడవంకి...అరెరె ... పల్లెటూరి బైతులు ... నిద్దరోతున్నావేట్రా...అరెరె...సూసుకోవేం, కళ్లునేవేటి ? ఓరి నీ...''

ఒంటెద్దుబండి మరొక బండికి గుద్దుకుంది. ప్రమాదమేమీ లేదుకాని కొద్దిగా సందడి జరిగింది జనం మూగేరు.

ఆ స్థలం వద్ద రోడ్డుదీపం వెలగడంలేదు ఆ చీకటిలో ఒకరి మొహాలు ఒకరికి సమంగా కనబడకపోయినా 'నీది తప్పంటే నీది తప్పని' పోట్లాట జరిగింది. దారిపోయే పెద్ద మనుషులు, చుట్టుపట్ల దుకాణదారులు వచ్చి తగవు తీర్చగానే ఎవరుమానన వారు చెదిరిపోయారు. మళ్ళీ బండి నడక ప్రారంభించింది. బండికొమ్ము పట్టుకుని నడుస్తూ వెంకయ్య ఆ పల్లెటూరి బండి వాడిని బూతులు తిడుతూ బండి తోలుకెళ్తున్నాడు.

"సూడండి బాబూ, పల్లెటూరి నంజాకొడుకు ఈడి తల్లి సికగొయ్యా. కుడిసేతి పక్కనుండి బండి నడుపుతూ నాది తప్పంటాడు. పోలీసు జవాను నే డక్కడ. ఉంటే ఆడిపనౌను. నాకు సూపు సమంగా ఆనదు నిజవేఁ కాని తప్పెవడిదో మీరే సెప్పండి... బాబూ, నిద్దరోతున్నారా?" అని బండి లోకి తొంగిచూశాడు వెంకయ్య. బండిలో షావుకారి లేడు బండి నిలబెట్టి వెనక్కి పరుగెత్తి బండి గుద్దుకున్న చోటికి వెళ్ళి చూశాడు. షావుకారి కనబడలేదు. కేకలేశాడు, బూతులు తిట్టేడు, మొత్తుకున్నాడు.

వెంకయ్య మరి యింటికి వెళ్ళలేదు. ఎందుకూ యింటికి? బండి మళ్ళీ స్టేషనుకే తోలుకుపోయాడు. ★